

Perspective ale consumatorilor în privința gătitudului cu gaz și electric:

DOVEZI DIN PATRU SONDAJE NAȚIONALE DIN EUROPA

OCTOMBRIE 2023

AUTORI

Hannah Blair, CLASP

Sara Demartini, CLASP Europa

CONTACT

info@clasp.ngo

CITAREA ȘI DREPTURILE DE AUTOR

Hannah Blair și Sara Demartini, *European Consumer Perspectives of Gas and Electric Cooking: Evidence from Four National Surveys in Europe* (Perspective ale consumatorilor europeni în privința gătitului cu gaz și electric: Dovezi din patru sondaje naționale din Europa), CLASP, octombrie 2023. <https://www.clasp.ngo/cook-cleaner-europe/>

© CLASP, octombrie 2023

Această lucrare este licențiată sub licența internațională Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0. Pentru a vedea o copie a acestei licențe, vizitați <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> sau trimiteți o scrisoare la Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, SUA.

MULȚUMIRI

Autoarele doresc să își îndrepte sincerele mulțumiri către **Maria Stonehouse și Lorien Perryfrost** de la [Opinium Research](#) pentru cercetările pe care se bazează acest raport. Dorim să ne exprimăm recunoștința și față de **Femke de Jong** și echipa sa de la [Fundația Europeană pentru Climă](#) pentru sprijinul acordat în această lucrare.

În cele din urmă, autoarele ar dori să adreseze mulțumiri și către **Nicole Kearney, Aoibheann O'Sullivan, Sarah Wessler și Païline Caroni** de la CLASP, precum și către **Marie Baton și Maggie Mowrer**, pentru sprijinul acordat în pregătirea acestui raport.

CUPRINS

Rezumat executiv	4
Context și scop	6
Constatări	8
1 Preferințele consumatorilor în materie de aparate de gătit	8
2 Practici privind ventilația	10
3 Conștientizarea relației dintre gătit și sănătate	11
4 Bariere și oportunități pentru tranziția de la aparatele cu gaz către cele electrice	12
5 Eficiența energetică și tranziția către gătitul electric	15
6 Perspective asupra intervențiilor guvernamentale pentru electrificarea gătitului	19
7 Limitări ale sondajului	21
Concluzie	23
Note finale	23

Rezumat executiv

Acest raport este conceput pentru a oferi factorilor de decizie politică europeni informații despre perspectivele consumatorilor cu privire la aparatele de gătit cu gaz și electrice. Următoarele constatări provin din sondaje efectuate pe eșantioane reprezentative la nivel național, alcătuite din 3.000 de adulți din Franța, România și Spania și de 2.000 de adulți din Regatul Unit (UK). Explorând perspectivele consumatorilor cu privire la aparatele de gătit și la ventilația bucătăriilor, sondajele relevă, totodată, noi date privind deciziile de cumpărare a aparatelor în funcție de vârstă, venit și statutul angajării. Această evaluare se referă la gradul de conștientizare a consumatorilor cu privire la riscurile pentru sănătate asociate cu aparatele de gătit cu gaz, la disponibilitatea de a trece la alternative electrice și la opiniile privind intervențiile guvernamentale. Sondajele au vizat și să determine în ce măsură percep consumatorii eticheta energetică europeană A-G ca pe un instrument util pentru a-și fundamenta deciziile în momentul achiziționării de aparate de gătit.

Constatări principale

Preferințele și utilizarea aparatelor de gătit cu gaz și electrice variază între țări și segmente demografice. Factori precum vârsta, venitul și statutul angajării sunt legați de preferința pentru aparate și utilizarea lor. În general, însă, consumatorii au tendința de a prefera aparatele cu care sunt cel mai familiarizați.

Costul reprezintă un obstacol major pentru consumatori, împiedicând adesea tranziția de la aparatele cu gaz la cele electrice. Printre provocări se numără prețul inițial de achiziție a aparatelor și costul electricității necesare pentru funcționarea acestora. Și chiriașii care doresc să treacă la aparate de gătit electrice pot întâmpina obstacole.

Consumatorii sunt conștienți de faptul că gătitul electric este mai sigur decât cel cu gaz. Însă mulți nu sunt conștienți sau nu sunt preocupați activ de riscurile pentru sănătate asociate aparatelor de gătit cu gaz. Respondenții consideră că atât aparatele electrice, cât și cele cu gaz prezintă riscuri pentru sănătate, dar mai puțin de 20% dintre ei declară că folosesc ventilația pentru a reduce poluarea aerului din interior când gătesc. Majoritatea consumatorilor ar renunța la utilizarea aparatelor de gătit cu gaz dacă ar fi informați cu privire la problemele legate de sănătate.

Majoritatea respondenților (58-74%) au declarat că ar lua în considerare posibilitatea de a renunța la mașina de gătit cu gaz dacă ar ști că aceasta este legată de probleme de sănătate.

În Europa, există un nivel semnificativ de susținere publică pentru programele guvernamentale care vizează electrificarea gătitului. Majoritatea respondenților (77-88%) consideră că stimulentele

guvernamentale reprezintă o modalitate eficientă de a ajuta gospodăriile să treacă de la aparatele de gătit cu gaz la cele electrice. Aceștia au indicat diferite grade de acceptare pentru mai multe scheme care ar putea contribui la facilitarea tranziției, inclusiv: acordarea de sprijin financiar pentru gospodării; sprijinirea producătorilor pentru a face tehnologiile de gătit electric mai disponibile și mai accesibile; stabilirea unor limite pentru cantitatea de poluare pe care o pot emite mașinile de gătit; și interzicerea vânzării de mașini de gătit cu gaz utilizabile în interior.

Consumatorii sunt preocupați de eficiența energetică a aparatelor de gătit, dar în prezent nu au posibilitatea de a compara diferitele tipuri de plite. Aproape toți respondenții și-au exprimat susținerea puternică pentru implementarea unei etichete de eficiență energetică pentru plite și cuptoare.

Sunt necesare sondaje suplimentare între consumatori privind obstacolele și oportunitățile de electrificare a gătitului în Europa. Sondajele nu au inclus reprezentanți din unele țări cu o prevalență ridicată a gătitului cu gaz, cum ar fi Italia, unde aproape 68,5% dintre gospodării se bazează pe plite cu gaz. Studii suplimentare privind impactul culturii și al mass-mediei asupra opiniilor consumatorilor cu privire la gătitul cu gaz ar facilita și dezvoltarea unui schimb de informații specifice privind tranziția către gătitul electric. Sunt necesare și studii aprofundate privind grupurile demografice specifice pentru a concepe intervenții adaptate care să sprijine în mod eficace gospodăriile cele mai vulnerabile.

Context și scop

În întreaga Uniune Europeană (UE) și în Regatul Unit, milioane de oameni se așază la mesele gătite cu gaz, fără să fie conștienți de poluarea invizibilă a aerului care provine de la aparatele lor de gătit.¹ Deși zeci de ani de cercetări au stabilit o corelație între emisiile acestor aparate și impactul lor negativ asupra sănătății, aceste constatări nu au fost difuzate pe scară largă în rândul publicului european. Prin urmare, rămân frecvente concepțiile greșite și informațiile eronate cu privire la siguranța, performanța și eficiența alternativelor electrice.

În 2023, CLASP a publicat două rapoarte care detaliază noile cercetări privind riscurile pentru sănătate ale gătitului cu gaz. Primul, intitulat „*Exposing the Hidden Health Impacts of Cooking with Gas*” (Expunerea impactului ascuns al gătitului cu gaz asupra sănătății), a sintetizat riscurile pentru sănătate, a cuantificat costul acestora pentru societate și a oferit soluții viabile pentru trecerea către aparate de gătit electrice în întreaga UE. Al doilea, *The Public Health and Environmental Impacts of Cooking with Gas in the UK* (Impactul gătitului cu gaz asupra sănătății publice și a mediului în Regatul Unit) a oferit aceleași informații pentru Regatul Unit.

Rapoartele au inclus o analiză riguroasă a literaturii de specialitate și au constatat că în UE sau în Regatul Unit nu au fost efectuate recent studii cuprinzătoare axate pe consumatori privind gătitul cu gaz. Puținele referințe recente la perspectivele consumatorilor privind gătitul cu gaz și riscurile pentru sănătate aferente fac parte din studii mai ample privind calitatea aerului și sănătatea, concentrate în principal pe Regatul Unit. Raportul din 2023 *Black Child Clean Air* (Aer curat pentru copiii de culoare)² a explorat opiniile și experiențele a 226 de mame și femei însărcinate de culoare care locuiesc în Londra. Când au fost chestionate cu privire la îngrijorările lor privind impactul diferiților poluanți atmosferici asupra sănătății în timpul sarcinii actuale sau a celei mai recente, peste jumătate (56%) dintre respondente au fost cel mai mult îngrijorate de „fum și vapori”, precum și de „umezeală și mucegai” (56%). Doar 14% au identificat aparatele de gătit ca fiind un motiv de îngrijorare. Studiul a concluzionat că lipsa de îngrijorare ar putea fi atribuită practicilor individuale legate de gătit sau unei lipse de conștientizare cu privire la aparatele de gătit ca surse potențiale de poluare a aerului din interior.

Global Action Plan a însărcinat Opinium să realizeze primul sondaj la nivelul Marii Britanii, Clean Air Public Insight Tracker (CAPIT),³ cu scopul de a furniza informații trimestriale privind conștientizarea și atitudinea publicului referitoare la calitatea aerului și de a urmări modul în care publicul își schimbă comportamentul pentru autoprotecție. În septembrie 2022, CAPIT a întrebat 2.000 de locuitori din UK care anume dintr-o serie de poluanți atmosferici sunt cei care contribuie cel mai mult la poluarea aerului din interior. Respondenții au enumerat fumatul (44%), focul deschis în interior (28%), produsele de curățare (25%), mucegaiul (25%) și sobele cu combustibil solid (20%) ca fiind factorii cu cea mai mare contribuție. Doar 16% au menționat „cuptorul/plita cu gaz” ca fiind un factor important. Respondenții au mai fost întrebați și dacă au avut îngrijorări legate de gătitul cu gaz la domiciliu. Cele mai importante îngrijorări asociate cu gătitul cu gaz au fost costul financiar (32%), impactul asupra mediului (21%) și siguranța (20%). Doar 14% dintre respondenți și-au exprimat îngrijorarea cu privire

la efectele pe care le are gătitul cu gaz asupra sănătății, în timp ce majoritatea (43%) nu au avut nicio îngrijorare specifică.

În octombrie 2022, CLASP a comandat un sondaj pe un eșantion reprezentativ de 2.000 de adulți din Regatul Unit. Sondajul a analizat practicile consumatorilor în privința gătitului, preferințele și disponibilitatea acestora de a se abate de la metodele tradiționale de gătit. În cadrul studiului, prezentat în raportul CLASP din UK,⁴, utilizatorii de plite cu gaz au indicat că sunt dispuși să ia în considerare trecerea la alternative electrice dacă ar fi conștienți de implicațiile asupra sănătății. Aceștia și-au exprimat, însă, reticența față de tranziție din cauza concepțiilor greșite conform cărora aparatele de gătit cu gaz sunt mai eficiente și mai performante decât modelele electrice.

În februarie 2023, CLASP a însărcinat Opinium să reproducă sondajul din Marea Britanie cu 1.000 de consumatori din Franța, România și, respectiv, Spania. Sondajele au vizat compararea a trei piețe distincte, oferind o perspectivă asupra tendințelor și preferințelor demografice. În fiecare piață, factori precum costul energiei electrice și disponibilitatea aparatelor dictează accesibilitatea la gătitul electric. Această analiză a sondajelor urmărește să identifice tendințele și să ofere recomandări pentru decidenții politici și alte părți interesate relevante, precum și să educe consumatorii cu privire la riscurile legate de gătitul cu gaz și să identifice oportunitățile de tranziție către alternative electrice.

Întrebările noastre din cadrul cercetării abordează următoarele aspecte:

- Utilizarea de către consumatori a aparatelor de gătit cu gaz în comparație cu cele electrice, inclusiv motivele acestei alegeri.
- Conștientizarea riscurilor pentru sănătate asociate gătitului cu gaz și a practicilor de reducere a riscurilor, cum ar fi ventilația.
- Importanța eficienței energetice în deciziile de achiziționare a aparatelor electrocasnice importante și utilitatea unei etichete energetice comparative pentru plite și cuptoare electrice și cu gaz.
- Nivelul de sprijin pentru programele guvernamentale menite să accelereze tranziția către gătitul electric.

Constatări

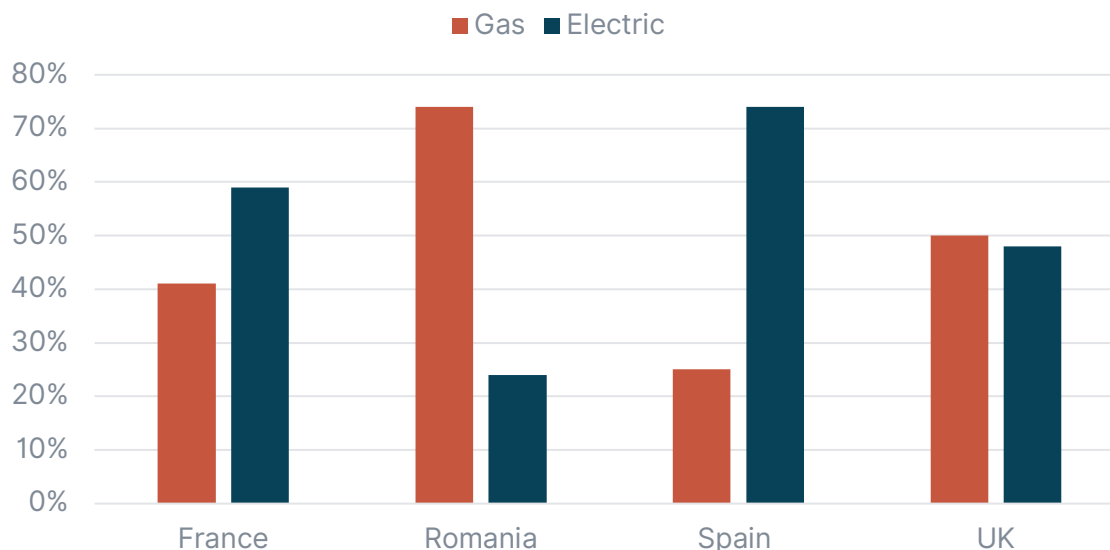
1 Preferințele consumatorilor în materie de aparate de gătit

Sondajele au inclus întrebări privind tipul de aparate de gătit utilizate de respondenți și au examinat factorii care au influențat preferințele consumatorilor pentru aparatele de gătit. Obstacole precum costul inițial, facturile mai mari la electricitate și limitările în ceea ce privește schimbarea în cazul închirierii unei locuințe pot explica următoarele tendințe.

Utilizarea plitelor de gătit cu gaz și electrice variază între cele patru țări (Figura 1). În UK, utilizarea plitelor cu gaz și a celor electrice este împărțită aproape în mod egal, în timp ce 59% dintre respondenții din Franța folosesc plitele electrice. (În cadrul acestui grup, 54% folosesc plite cu inducție.) În Spania, 74% dintre respondenți folosesc plite electrice (63% dintre acestea fiind din ceramică). Gazul este cea mai răspândită sursă de combustibil în România, 74% dintre respondenți folosind plite pe gaz. Pe toate piețele, însă, rezultatele demonstrează că respondenții din mediul urban cu venituri mai mari au o probabilitate mai mare de a găti cu plite electrice.

În concordanță cu utilizarea plitelor electrice (Figura 1), respondenții din Spania și Franța preferă cuptoarele electrice (Figura 2). În România, distribuția între cuptoarele cu gaz și cele electrice este aproape egală, în timp ce în UK, 29% dintre respondenți preferă cuptoarele cu gaz. Când au fost întrebați despre preferința lor pentru gătitul cu gaz, cel mai citat motiv a fost familiaritatea.

Figura 1. Tipuri de plite utilizate, pe țări

¹ Cifrele din toate graficele se bazează pe sondajele efectuate cu 1.000 de respondenți din Franța, România și Spania, respectiv 2.000 de respondenți din Regatul Unit.

PERSPECTIVE DEMOGRAFICE

Franța: Consumatorii din mediul urban cu venituri mai mari sunt mai predispuși să gătească cu plite electrice. Respondenții din mediul urban (64%) sunt mai predispuși să aibă acasă plite electrice decât cei din mediul rural (54%). Rata de utilizare a plitelor electrice este mai ridicată în rândul persoanelor cu un loc de muncă (61%) decât în rândul șomerilor (55%). Această tendință se observă și în rândul persoanelor cu vârste cuprinse între 18 și 34 de ani – 63% dintre aceștia gătesc cu plită electrică, față de 55% dintre cei cu vârste de peste 55 de ani.

România: Consumatorii mai tineri (27%), cu vârste cuprinse între 18 și 34 de ani, sunt mai predispuși să folosească plite electrice decât cei cu vârste de peste 55 de ani (13%). De asemenea, 26% dintre adulții care au un loc de muncă au folosit plite electrice, față de 18% dintre șomeri. Proprietarii de locuințe (26%) sunt mai înclinați să aibă plite electrice decât chiriașii (20%). În mod similar, respondenții din mediul urban (26%) sunt mai predispuși să aibă acasă plite electrice decât cei din mediul rural (16%).

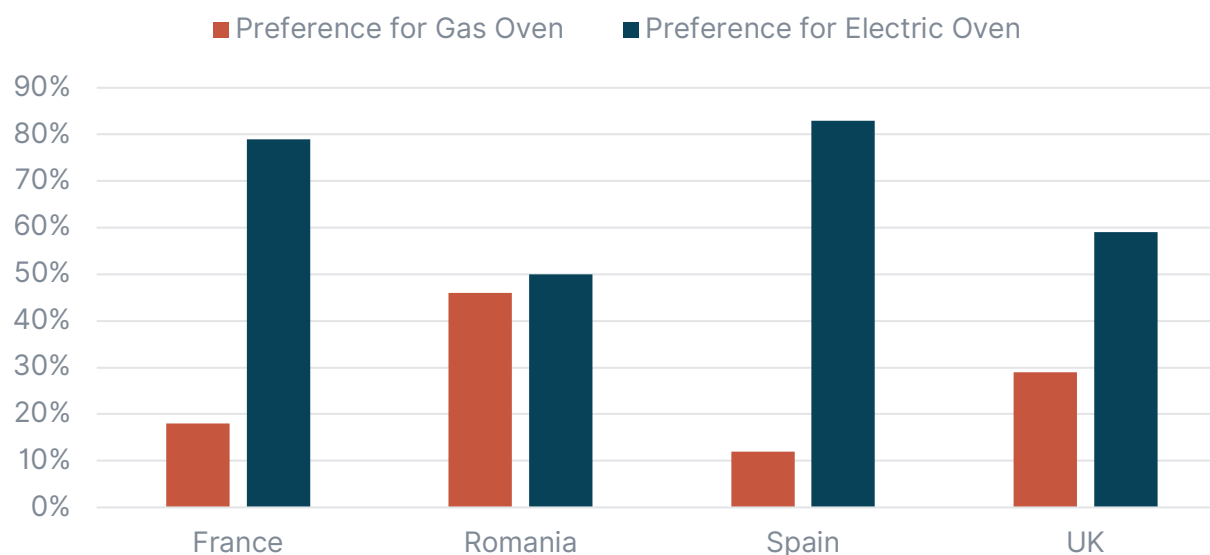

Spania: Consumatorii cu venituri mai mari tind să folosească aparate de gătit electrice. Persoanele cu cele mai mici venituri (65%) au o probabilitate mai mică de a deține aparate de gătit electrice decât cele cu cele mai mari venituri (83%). De asemenea 77% dintre persoanele care au un loc de muncă folosesc aparate de gătit electrice, față de 68% în rândul celor fără loc de muncă,

UK: Utilizarea variază în funcție de locație, cu o prevalență mai mare a gătitului cu aparate electrice în zonele rurale (58%), în comparație cu zonele urbane (50%) și suburbane (44%). În plus, 57% dintre respondenții multietnici preferă gătitul cu gaz, în comparație cu 49% dintre cei care se identifică ca fiind de culoare albă.

Figura 2. Tipul de cuptor preferat

CONCLUZII

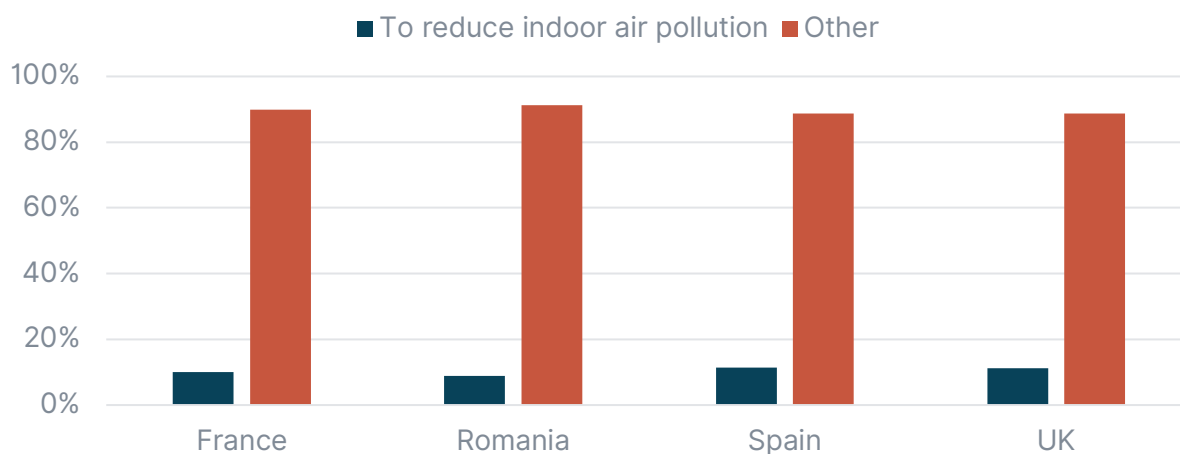
Gospodăriile cu venituri mici, mai în vârstă și multietnice tind să gătească cu aparate cu gaz. Gospodăriile cu venituri mai mari au o probabilitate mai mare de a utiliza aparate de gătit electrice. Acest lucru reprezintă o problemă ce ține de echitate, întrucât anumite segmente demografice sunt mai expuse la efectele asupra sănătății cauzate de gătitul cu gaz. Această preocupare ar putea fi abordată parțial prin oferirea de stimulente financiare pentru a sprijini o tranziție echitabilă către gătitul mai prietenos cu mediul.

2 Practici privind ventilația

Aparatele de gătit cu gaz sunt una dintre principalele surse de poluare a aerului din interior, ceea ce poate avea efecte nocive asupra sănătății. Organizația Mondială a Sănătății din Europa⁵ recunoaște că aparatele de gătit cu gaz reprezintă unul dintre principalii factori de expunere generală la dioxidul de azot⁶ (NO₂), un poluant atmosferic major, nociv pentru sănătate, produs de flacăra de gaz.⁷

O ventilație adecvată poate contribui la reducerea poluării aerului din interior.⁸ În țările în care s-au realizat interviurile, majoritatea respondenților folosesc o formă de ventilație când gătesc; principalele metode includ deschiderea ferestrelor sau utilizarea unei hote de evacuare. Cu toate acestea, majoritatea respondenților acordă prioritate ventilației pentru a elimina mirosurile de gătit și pentru a reduce aburul; doar un proces redus ventilează cu scopul specific de a reduce poluarea aerului din interior (Figura 3).

Figura 3. Motive pentru utilizarea ventilației în bucătărie:

CONCLUZII

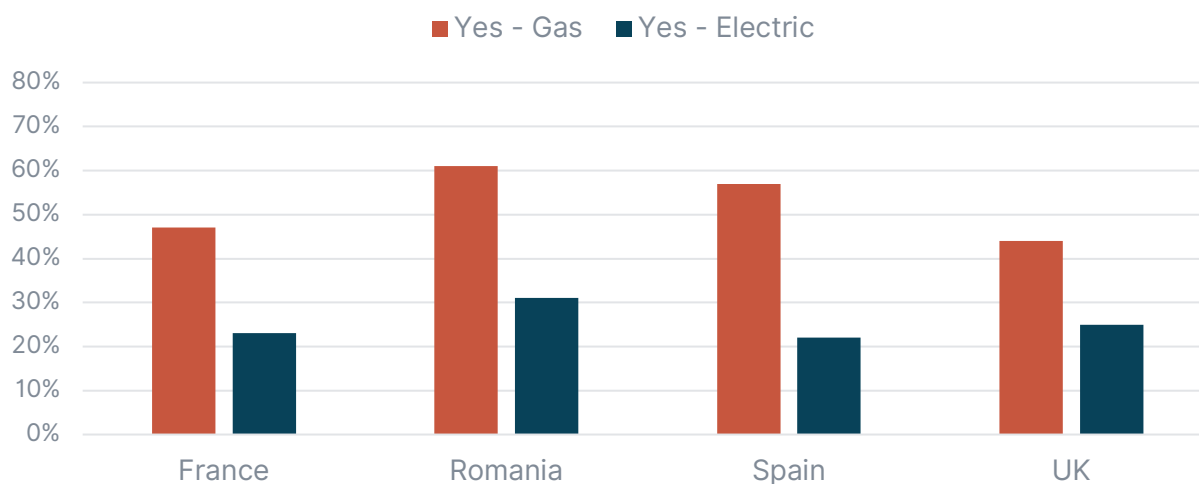
Doar 20% dintre respondenți folosesc ventilația în timp ce gătesc pentru a reduce poluarea aerului din interior. Sunt necesare eforturi mai mari de sensibilizare pentru a educa consumatorii cu privire la importanța unei ventilații adecvate pentru a reduce poluarea aerului din interior în timpul pregătirii

mâncării, în special când se utilizează aparate cu gaz. Trecerea la aparate de gătit electrice ar elimina o mare parte din poluare la sursă, oferind o alternativă mai sigură la aparatele cu gaz.

3 Conștientizarea relației dintre gătit și sănătate

Numeroși adulți (40-60%) din Franța, România, Spania și Regatul Unit consideră că aparatul lor de gătit cu gaz provoacă probleme de sănătate (Figura 4). Cele mai frecvente probleme pe care respondenții le asociază cu aparatele cu gaz sunt problemele respiratorii, bolile cardiovasculare și respiratorii și iritațiile la nivelul ochilor, nasului și gâtului. De asemenea, majoritatea respondenților afirmă că ar lua în considerare posibilitatea de a renunța la aparatul de gătit cu gaz dacă ar ști că acesta poate fi asociat problemelor de sănătate.

Figura 4. Există probleme de sănătate asociate cu aparatul dumneavoastră de gătit?

CONCLUZII

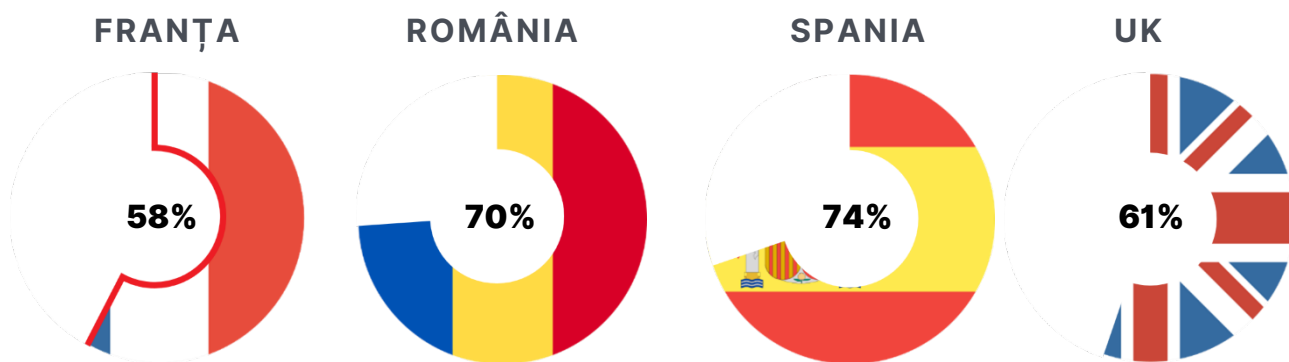
Între 58% și 74% dintre adulți ar lua în considerare posibilitatea de a renunța la aparatul de gătit cu gaz dacă ar ști că poate fi asociat problemelor de sănătate.

Deși respondenții tind să considere că aparatele cu gaz sunt mai dăunătoare pentru sănătate decât cele electrice, aproximativ 25% dintre adulții francezi și spanioli consideră că și aparatele electrice pot contribui la probleme de sănătate (Figura 4). Preocupările legate de impactul aparatelor electrice asupra sănătății sunt împărtășite de 31% dintre adulții din România, unde majoritatea respondenților preferă cuptoarele cu gaz în locul celor electrice sau folosesc plite cu gaz. Cu toate acestea, este de două ori mai probabil ca respondenții din România să asocieze aparatele cu gaz cu riscurile pentru sănătate decât în cazul aparatelor electrice.

CONCLUZII

În timp ce respondenții asociază atât aparatele de gătit electrice, cât și pe cele cu gaz cu riscuri pentru sănătate, ei percep în general aparatele electrice ca fiind alegerea mai sigură. Acest lucru arată un consens în rândul consumatorilor, care consideră că aparatele cu gaz prezintă riscuri mai mari pentru sănătate, care ar putea fi prevenite prin trecerea la gătitul electric. Cu toate acestea, este esențial să se continue sensibilizarea consumatorilor cu privire la riscurile pentru sănătate asociate cu gătitul cu gaz și la siguranța relativă a alternativelor electrice.

Figura 5. M-aș gândi să renunț la aparatul meu de gătit cu gaz dacă ar exista consecințe asupra sănătății.

4 Bariere și oportunități pentru tranziția de la aparatele cu gaz către cele electrice

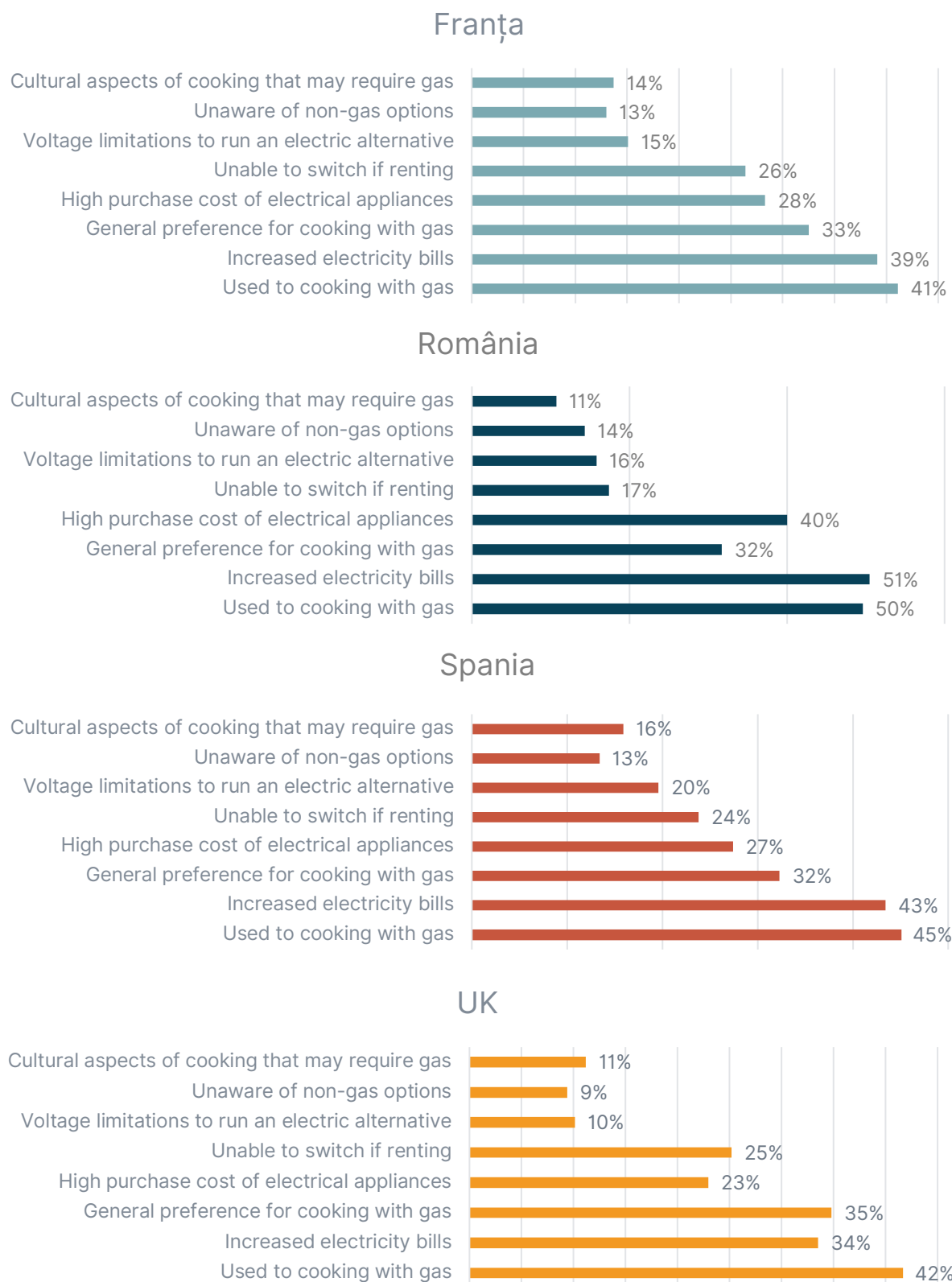
4.1. BARIERE PENTRU TRANZIȚIA CĂTRE APARATELE ELECTRICE

Sondajele au analizat barierele care îi împiedică pe consumatori să treacă de la aparatele cu gaz la cele electrice. În toate cele patru piețe, principalul obstacol identificat este familiaritatea consumatorilor cu gătitul cu gaz și „preferința generală a acestora pentru gătitul cu gaz” (Figura 6ⁱⁱ), ceea ce reflectă o reticență față de adoptarea de noi aparate și tehnologii.

Și costurile reprezintă un factor important care îi împiedică pe consumatori să treacă la aparate electrice. Creșterea facturilor la electricitate, în special pentru respondenții din România și Spania, împreună cu costul ridicat de achiziție a aparatelor electrice, sunt două dintre principalele bariere identificate. Persoanele care locuiesc cu chirie se confruntă cu un obstacol suplimentar când se gândesc să treacă la plite electrice; o medie de 25% dintre respondenții de pe toate piețele menționează că nu ar putea să treacă la plite electrice dacă ar închiria o locuință.

ⁱ Datele din Figura 6 și din secțiunea 4.1 se bazează pe numărul de respondenți care au selectat fiecare opțiune. Respondenții au putut selecta mai multe răspunsuri.

Figura 6: Bariere care îi împiedică pe consumatori să treacă la aparate electrice

PERSPECTIVE DEMOGRAFICE

Consumatorii se confruntă cu provocări diferite când trec la gătitul electric, influențați de caracteristicile lor demografice?

Franța: Adulții mai în vârstă tind să considere familiaritatea cu gătitul cu gaz drept o potențială barieră în calea schimbării, în timp ce persoanele cu vârste cuprinse între 18 și 34 de ani sunt mai predispuse să vadă în creșterea facturilor la electricitate un obstacol.

România: Facturile mai ridicate pentru electricitate reprezintă o provocare pentru locuitorii din mediul rural și pentru cei cu afecțiuni medicale. Familiaritatea cu gazul pare să fie o barieră mai semnificativă pentru adulții mai în vârstă.

Spania: Adulții mai tineri și șomerii sunt mai predispuși să perceapă costul inițial ridicat al achiziției ca fiind o barieră. Însă impactul majorării facturilor la electricitate asupra costului vieții pare să fie o preocupare împărtășită de toate grupurile demografice, ceea ce indică un efect universal.

UK: Preferința generală pentru gătitul cu gaz este cel mai mare obstacol pentru persoanele în vârstă: 49% dintre persoanele cu vârsta de 55 de ani și peste își exprimă această îngrijorare, față de 31% dintre persoanele cu vârsta în intervalul 18-34 de ani. Consumatorii din toate grupele de vârstă sunt îngrijorați de creșterea facturilor la electricitate și consideră că închirierea locuințelor reprezintă o barieră suplimentară în calea tranziției către plitele electrice.

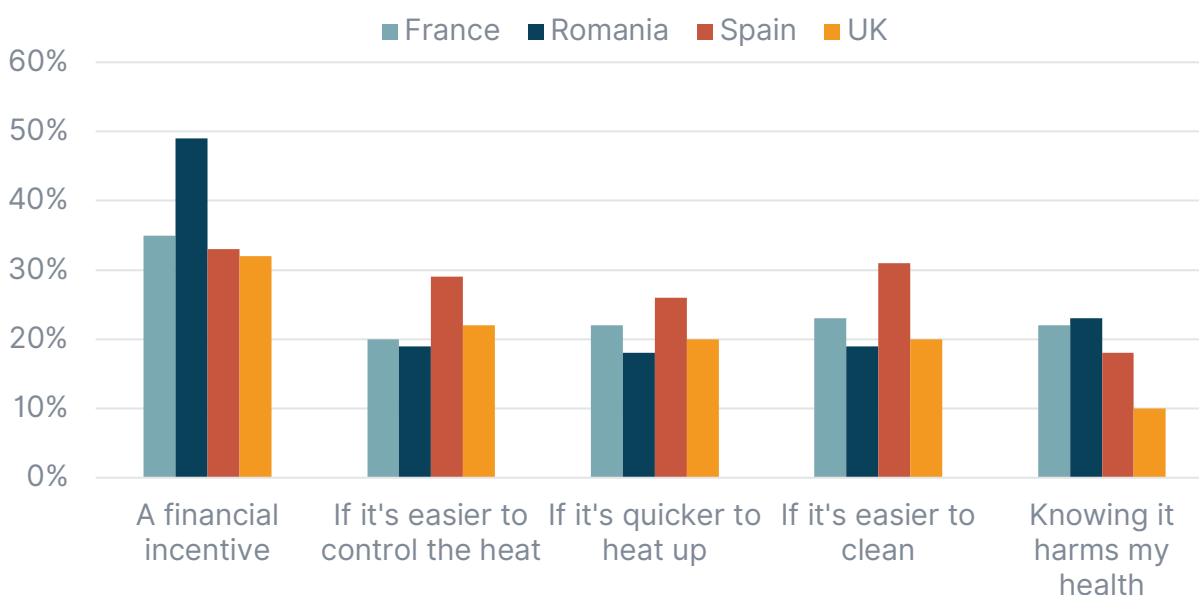
CONCLUZII

Datele arată că facturile la electricitate reprezintă o îngrijorare mai importantă decât costul de achiziție a aparatelor electrice de gătit. Diferența dintre tarifele la gaz și cele la electricitate rămâne substanțială în toate cele patru țări. Deși componentele specifice ale tarifelor pot varia de la o țară la alta, subvențiile pentru combustibilii fosili favorizează în continuare gazul în detrimentul electricității.⁹ Guvernele trebuie să acorde prioritate reformelor pieței de energie electrică pentru a se asigura că energia regenerabilă devine competitivă și accesibilă.

4.2. OPORTUNITĂȚI PENTRU TRANZIȚIA CĂTRE APARATELE ELECTRICE

Majoritatea respondenților au indicat un stimulent financiar drept motivație principală pentru trecerea către plitele electrice. Alte motivații includ îmbunătățirea performanțelor aparatelor, cum ar fi încălzirea mai rapidă, un control mai bun și o curățare mai ușoară. Spre deosebire de constatările din Secțiunea 3, în care respondenții și-au exprimat disponibilitatea de a lua în considerare trecerea la gătitul electric ca reacție la potențialele riscuri pentru sănătate asociate cu plitele cu gaz, datele mai sugerează și că respondenții sunt mai înclinați să facă tranziția când li se prezintă stimulente financiare sau funcționale, spre deosebire de îngrijorările legate de sănătate.

Figura 7. Ce v-ar motiva – dacă este cazul – să treceți la plitele electrice?

CONCLUZII

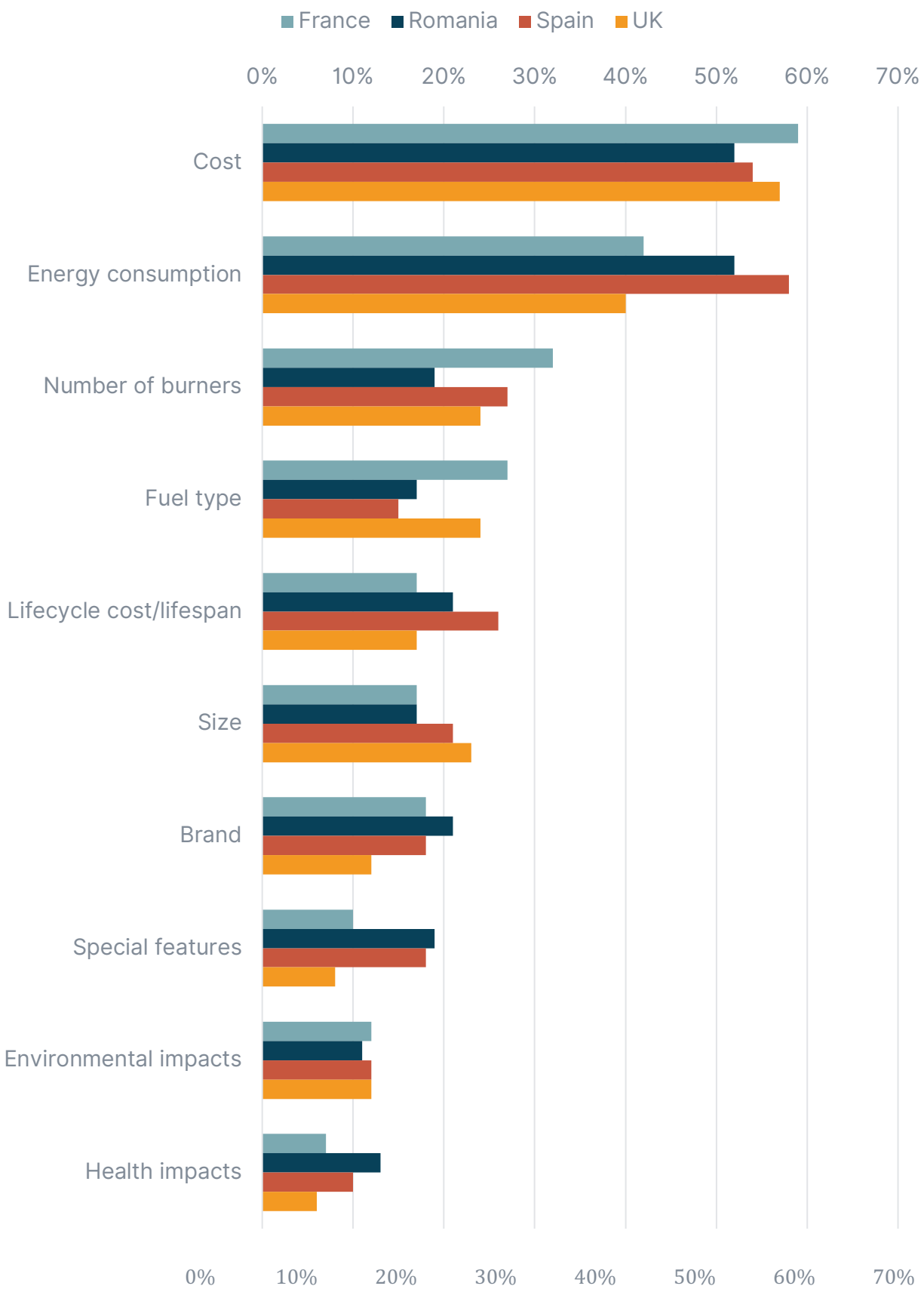
Costurile, inclusiv facturile de electricitate și prețul de achiziție al aparatelor electrice, reprezintă o barieră care limitează majoritatea consumatorilor din toate cele patru țări. Asigurarea de stimulente financiare pentru a compensa costurile inițiale ar motiva consumatorii să treacă de la plitele cu gaz la cele electrice. O mai bună înțelegere a calității, performanței și ușurinței curățării aparatelor electrice ar putea motiva mulți consumatori să facă tranziția. Eforturile de sensibilizare și educare a publicului ar trebui să sublinieze faptul că alternativele electrice sunt mai ușor de controlat și se încălzesc mai repede decât plitele cu gaz.

5 Eficiența energetică și tranziția către gătitul electric

5.1. DECIZII DE CUMPĂRARE: EFICIENȚĂ ENERGETICĂ VS. COSTURI

Consumatorii din toate cele patru piețe acordă prioritate eficienței energetice a aparatelor de gătit, plasând-o printre primii doi din zece factori pe care îi iau în considerare când achiziționează o nouă plită sau un nou cuptor. În România și în Spania, eficiența energetică este cel mai important factor de luat în considerare, în timp ce în Franța și în Regatul Unit este pe locul al doilea, după costuri.

Figura 8. Primii zece factori luați în considerare la achiziția unei plite noi

PERSPECTIVE DEMOGRAFICE

Franța: Adulții mai în vârstă (47%) acordă prioritate consumului de energie când aleg aparatele de gătit, în comparație cu 39% dintre cei cu vârste în intervalul 18-34 de ani. Importanța costurilor crește în rândul șomerilor, al persoanelor cu venituri mici, al chiriașilor și al celor care locuiesc în zonele rurale.

România: Consumul de energie este considerat mai important de către femei (56%) decât de către bărbați (46%). Adulții mai în vârstă (64%) acordă o importanță mai mare consumului de energie în comparație cu cei cu vârste în intervalul 18-34 de ani (45%). Adulții cu copii mici (55%) acordă mai multă importanță consumului de energie decât cei fără copii (47%). Persoanele angajate (56%) acordă prioritate consumului de energie față de șomeri (43%), iar cei cu afecțiuni medicale (56%) consideră că acest aspect este mai important decât cei fără afecțiuni medicale (48%). Costul este considerat cel mai important în rândul adulților în vârstă și al rezidenților din mediul urban.

Spania: În rândul consumatorilor cu vârste de peste 55 de ani, 60% dintre aceștia acordă prioritate consumului de energie când aleg un aparat de gătit, în comparație cu 51% dintre consumatorii mai tineri, cu vârste în intervalul 18-34 de ani. Și părinții care au copii sub 18 ani acordă prioritate consumului de energie, 62% dintre ei considerând acest aspect important, în comparație cu cei fără copii, dintre care 52% îl consideră important. Respondenții cu venituri mai mari consideră consumul de energie ca fiind important, în timp ce cei cu venituri mai mici acordă prioritate costurilor.

UK: Ca și în Franța, adulții mai în vârstă (49% dintre cei cu vârsta de 55 de ani și peste, față de 34% dintre cei cu vârsta în intervalul 18-34 de ani) acordă mai multă atenție consumului de energie când aleg aparatele. Există un nivel mai ridicat de preocupare pentru consumul de energie în rândul celor care locuiesc în zonele rurale (46%), comparativ cu cei care locuiesc în zonele urbane (37%).

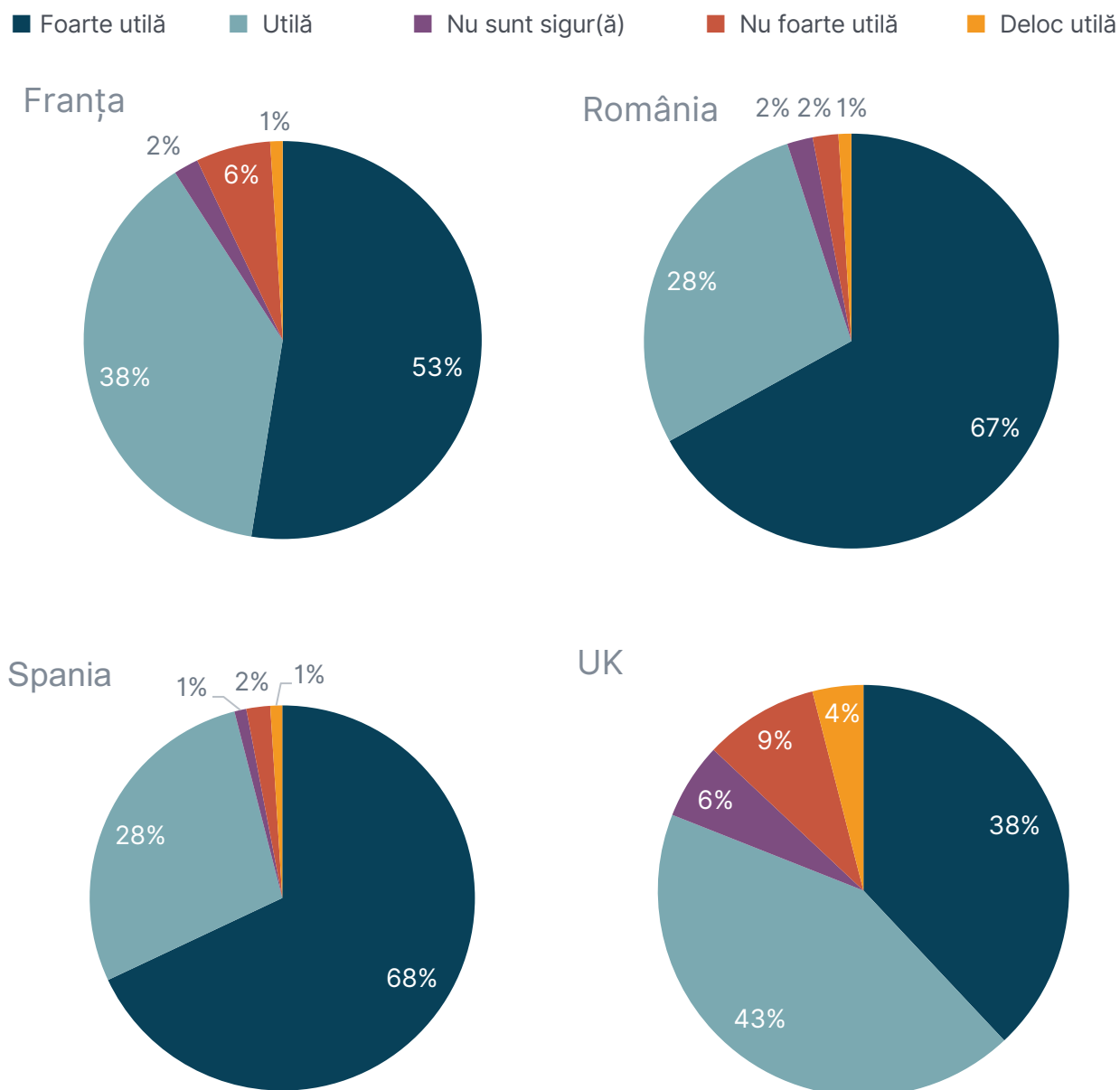
CONCLUZII

Accesibilitatea prețurilor la aparatele casnice reprezintă o preocupare semnificativă pe toate piețele. Atât costul unui aparat, cât și consumul de energie al acestuia joacă un rol important în alegerea aparatelor de către consumatori. Aceasta arată importanța menținerii unei varietăți de tehnologii de plită electrică disponibile pe piață. Plitele cu inducție sunt cele mai eficiente, dar și cele mai scumpe. Stimulentele financiare pentru achiziționarea de plite cu inducție, în special pentru gospodăriile cu venituri mici, ar răspunde preocupării legate de costul ridicat de achiziție și ar permite consumatorilor să acorde prioritate eficienței energetice, accelerând tranziția către un gătit electric mai eficient.¹⁰

5.2. CÂT DE IMPORTANTĂ ȘI UTILĂ AR FI O ETICHETĂ DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ?

Când un consumator cumpără un cuptor, produsul este vândut cu o etichetă energetică A-G, care oferă o imagine de ansamblu a eficienței energetice și alte informații privind performanța (cu toate că etichetele sunt diferite pentru cuptoarele electrice și cele pe gaz). Deși cercetările au evidențiat în mod clar variațiile în ceea ce privește nivelurile de eficiență între tehnologiile pe gaz și cele electrice,¹¹ nu există în prezent niciun mecanism standardizat de etichetare sau de comparare pentru plite care să informeze consumatorii despre aceste diferențe. O majoritate covârșitoare a respondenților (91% în Franța, 95% în România, 96% în Spania și 81% în UK) ar considera utilă implementarea unei etichete de eficiență energetică atât pentru plite, cât și pentru cuptoare.

Figura 9. Utilitatea unei noi etichete de eficiență energetică pentru plite și cuptoare în 4 țări europene

CONCLUZII

Aproape toți consumatorii din Europa ar saluta introducerea unei etichete de eficiență energetică pentru a compara eficiența plitelor și a cuptoarelor. O etichetă energetică gradată A-G poate oferi consumatorilor informațiile de care au nevoie pentru a lua decizii de cumpărare în cunoștință de cauză. O mai bună conștientizare a consumatorilor cu privire la eficiența energetică și la diferențele dintre tehnologii în ceea ce privește impactul asupra sănătății, după cum s-a văzut în Secțiunea 3, ar încuraja trecerea de la gătitul cu gaz către cel electric.

6 Perspective asupra intervențiilor guvernamentale pentru electrificarea gătitului

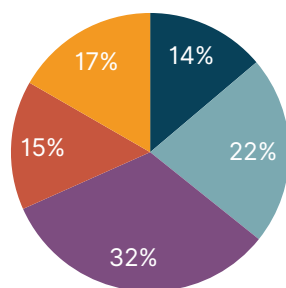
Sondajele au evaluat sprijinul pentru inițiativele guvernamentale menite să promoveze adoptarea de plite și cuptoare electrice. Aproximativ 36% dintre adulții intervievați în Franța, România și Spania susțin măsurile guvernamentale de eliminare a vânzării aparatelor de gătit cu gaz. Aproximativ 32% dintre respondenți dezaprobă, în timp ce restul nici nu aprobă, nici nu resping intervenția guvernamentală (Figura 10).

Cu toate acestea, sprijinul pentru încetarea vânzărilor de aparate de gătit cu gaz a crescut la aproximativ 50% în rândul respondenților care asociază cel puțin un efect asupra sănătății cu gătitul cu gaz, în comparație cu cei 20% care se opun (Figura 10). Consumatorii conștienți de impactul pe care îl are asupra sănătății gătitul cu gaz tind să fie mai favorabili măsurilor de încetare a vânzărilor de aparate cu gaz.

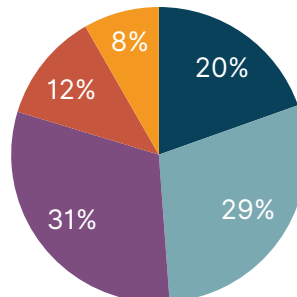
Figura 10. Sprijin pentru încetarea vânzărilor de aparate de gătit cu gaz în Franța, România și Spania, în funcție de nivelul de conștientizare a efectelor asupra sănătății

■ Foarte de acord ■ Nici acord, nici dezacord ■ Oarecum dezacord
■ Oarecum de acord ■ Puternic dezacord

Sprijin pentru încetarea vânzărilor de aparate de gătit – toți respondenții

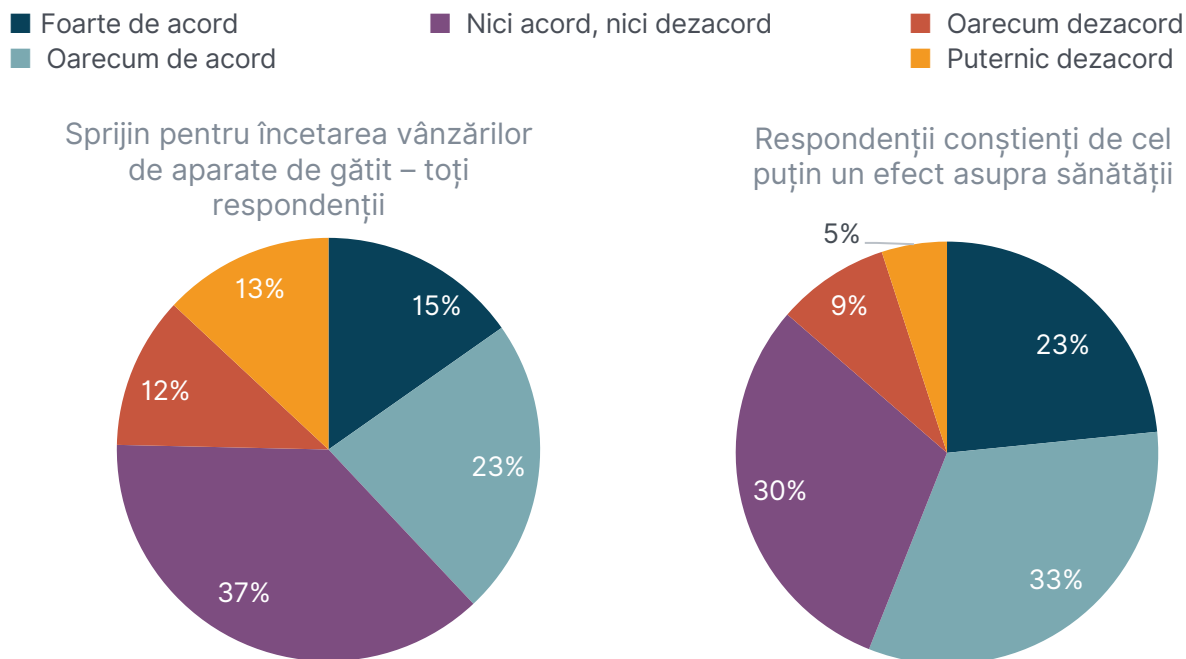

Respondenții conștienți de cel puțin un efect asupra sănătății

În Regatul Unit (Figura 11), 38% dintre respondenți și-au exprimat susținerea pentru măsurile de încetare a vânzării aparatelor de gătit cu gaz, față de 25% care nu au susținut astfel de măsuri. Cu toate acestea, în cazul în care consumatorii erau conștienți de cel puțin un efect al gătitului cu gaz asupra sănătății, aceștia au fost mai favorabili măsurilor de încetare a vânzărilor de aparate cu gaz (56%, față de 14% respondenți care au rămas împotriva).

Figura 11. Sprijin pentru încetarea vânzărilor de aparate de gătit cu gaz în UK în funcție de nivelul de conștientizare a efectelor asupra sănătății

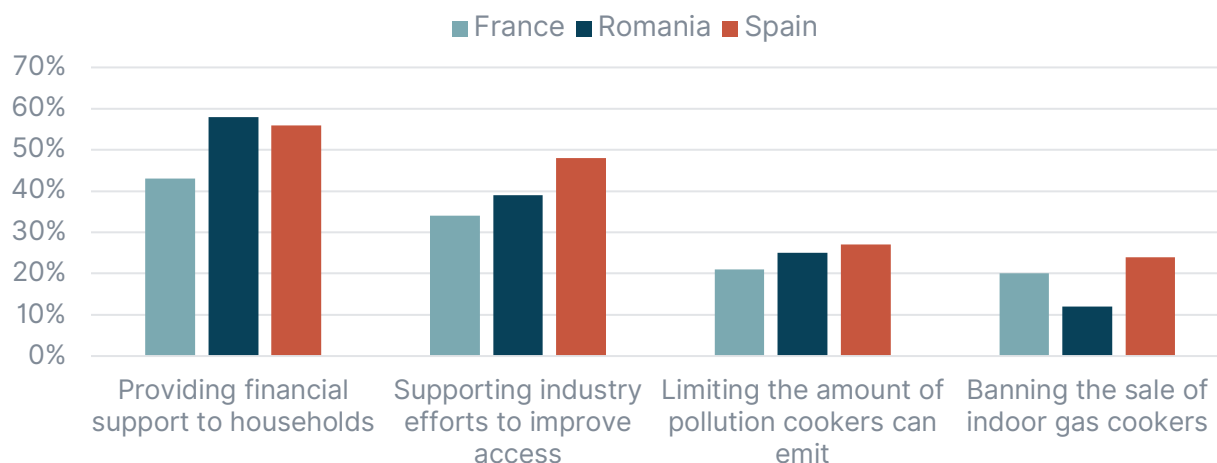
În toate cele patru țări, 77-88% dintre respondenți consideră că intervenția guvernamentală este un mijloc eficient de a facilita tranziția către gătitul electric (

Figura 12). Printre inițiativele guvernamentale care ar permite tranziția se numără acordarea de sprijin financiar gospodăriilor, sprijinirea industriilor care îmbunătățesc disponibilitatea și accesibilitatea tehnologiilor de gătit electric, stabilirea unor limite de emisii poluante pentru aparatele

cu gaz și interzicerea vânzării de aparate de gătit cu gaz pentru interior. Opțiunile care nu sunt prezentate în aceste cifre includ sisteme alternative propuse de respondenți și nici o intervenție guvernamentală.

Figura 12. Programe guvernamentale care ar permite tranziția către gătitul electric

20

CONCLUZII

Consumatorii sunt, în general, în favoarea stimulentei financiare pentru a accelera tranziția către gătitul electric. Respondenții își exprimă sprijinul și pentru stabilirea unor limite de poluare pentru aparatele de gătit și chiar pentru interzicerea vânzării de aparate cu gaz pentru interior. Sprijinul pentru aceste măsuri crește când consumatorii asociază riscurile pentru sănătate cu gătitul cu gaz, subliniind necesitatea unei etichete energetice gradate A-G, clare și informative. Este important de remarcat că sondajele nu au analizat intervențiile guvernamentale menite să facă prețurile la energie electrică și la gaze mai competitive.

7 Limitări ale sondajului

Sondajele efectuate au fost limitate în ceea ce privește domeniul de aplicare și amploarea. Informațiile provenite de pe alte piețe europene cu rate substanțiale de gospodării care gătesc cu gaz, cum ar fi Italia (68,7%), Țările de Jos (64,5%) și Slovacia (68,5%), ar surprinde întregul spectru

de practici și preferințe în materie de gătit în Europa. Culegerea de informații din țările cu tendințe mai pronunțate în privința gătitului electric ar oferi date valoroase cu privire la ceea ce îi motivează pe oameni să renunțe la gătitul cu gaz. Nu au fost incluse în sondaje întrebările privind practicile legate de gătit și tipurile specifice de preparate culinare gătite de respondenți. Cercetarea tradițiilor culinare și a contextului cultural al gătitului ar putea dezvălui noi perspective asupra provocărilor și oportunităților de electrificare a gătitului.

Sondajele au fost concepute pentru a surprinde un eșantion reprezentativ de adulți din fiecare țară, ceea ce a limitat profunzimea analizei cu privire la provocările unice cu care se confruntă anumite segmente demografice în momentul trecerii către gătitul electric. Includerea unor grupuri de respondenți specializați sau orientați demografic ar putea oferi informații utile pentru autoritățile UE, naționale și locale, precum și pentru alte părți interesate. Sondajele au explorat o gamă limitată de soluții pentru a accelera tranziția către gătitul electric, fără a fi colectate date privind interesul

²¹ Umatorilor referitor la intervențiile guvernamentale de reducere a costurilor energiei electrice. ajele nu au analizat interesul pentru opțiuni precum cuplarea panourilor solare cu instalații de inducție pentru a compensa cererea de energie electrică.

²⁰

Concluzie

În ciuda riscurilor bine documentate ale emisiilor poluante ale aparatelor cu gaz, respondenții la sondaj nu sunt, în general, conștienți de faptul că aparatele cu gaz pot avea un impact asupra sănătății lor. Mulți ar fi, însă, înclinați să își înlocuiască aparatele de gătit cu gaz dacă ar fi conștienți de riscurile pentru sănătate. Mulți respondenți nutresc și concepții greșite, conform cărora aparatele de gătit cu gaz sunt mai ușor de utilizat și mai rapide la încălzire, în ciuda faptului că plitele electrice sunt cea mai rapidă, mai eficientă și mai precisă alternativă.

Consumatorii susțin conceptul de etichetă energetică gradată A-G atât pentru aparatele de gătit cu gaz, cât și pentru cele electrice. Eticheta energetică poate oferi consumatorilor informațiile despre eficiență și emisii de care au nevoie pentru a lua decizii de cumpărare în cunoștință de cauză și pentru a crește gradul de utilizare a plitelor și cuptoarelor electrice. Anumite grupuri demografice sunt mai expuse riscului. Gospodăriile cu venituri mai mici, mai în vârstă și cele ale minorităților etnice tind să gătească mai des cu gaz decât cele cu venituri mai mari. Aceasta reprezintă o problemă de echitate care ar putea fi atenuată prin oferirea de stimulente financiare pentru modernizarea aparatelor de gătit cu gaz cu modele electrice mai curate, mai sănătoase și mai sigure. Sunt esențiale măsuri suplimentare de reducere a costurilor energiei electrice, pentru ca gătitul electric să devină o alegere sustenabilă din punct de vedere financiar pentru gospodării pe termen lung.

Efectuarea unor cercetări suplimentare privind perspectivele consumatorilor poate oferi informații mai detaliate cu privire la strategiile necesare pentru a accelera tranziția de la gătitul cu gaz către cel electric.

Note finale

- 1 CLASP și Alianța Europeană pentru Sănătate Publică, ianuarie 2023, Exposing the Hidden Health Impacts of Gas (Expunerea impactului ascuns al gătitului cu gaz asupra sănătății) <https://www.clasp.ngo/research/all/eu-gas-cooking-health/>, mai 2023, The Public Health and Environmental Impacts of Cooking with Gas (Impactul gătitului cu gaz asupra sănătății publice și a mediului) <https://www.clasp.ngo/research/all/the-public-health-environmental-impacts-of-cooking-with-gas/>
- 2 Peter, M., Wheeler, R., Owusu, I., & Agyepong, A. 2023, Black Child Clean Air Report. Air pollution in pregnancy: exploring the views and experiences of Black mothers and Black pregnant women living in London (Raportul Aer curat pentru copiii de culoare. Poluarea aerului și sarcina: explorarea opiniilor și experiențelor mamelor și femeilor însărcinate de culoare care locuiesc la Londra). Global Black Maternal Health.
- 3 Clean Air Public Insight Tracker (CAPIT), accesat la 16 octombrie 2023, <https://www.actionforcleanair.org.uk/capit>
- 4 CLASP și Alianța Europeană pentru Sănătate Publică, mai 2023, The Public Health and Environmental Impacts of Cooking with Gas (Impactul gătitului cu gaz asupra sănătății publice și a mediului), <https://www.clasp.ngo/research/all/the-public-health-environmental-impacts-of-cooking-with-gas/>
- 5 Biroul Regional al OMS pentru Europa, 2013, Combined or multiple exposure to health stressors in indoor build environments. An evidence-based review prepared for the WHO training workshop "Multiple environmental exposures and risks" (Expunere combinată sau multiplă la factori de stres pentru sănătate în mediile interioare construite. O analiză bazată pe dovezi pregătită pentru seminarul de instruire al OMS „Factori și riscuri multiple de expunere în mediul înconjurător”), 16-18 octombrie 2013, Bonn, Germania. <https://iris.who.int/handle/10665/350495?&locale-attribute=pt>
- 6 Biroul Regional OMS pentru Europa, 2013, Review of Evidence on health aspects of air pollution - REVIHAAP - First Results (Analiză a efectelor poluării aerului asupra sănătății – REVIHAAP – primele rezultate), <https://www.who.int/europe/publications/i/item/WHO-EURO-2013-4101-43860-61757>
- 7 OMS, 2021, Orientările OMS privind calitatea aerului la nivel mondial: particule (PM_{2.5} și PM₁₀), ozon, dioxid de azot, dioxid de sulf și monoxid de carbon. Pagina xiv, <https://www.who.int/publications/i/item/9789240034228>
- 8 CLASP și Alianța Europeană pentru Sănătate Publică, ianuarie 2023, Exposing the Hidden Health Impacts of Gas (Expunerea impactului ascuns al gătitului cu gaz asupra sănătății) <https://www.clasp.ngo/research/all/eu-gas-cooking-health/>, mai 2023, The Public Health and Environmental Impacts of Cooking with Gas (Impactul gătitului cu gaz asupra sănătății publice și a mediului) <https://www.clasp.ngo/research/all/the-public-health-environmental-impacts-of-cooking-with-gas/>
- 9 Household Energy Price Index (Indicele prețurilor la energie în gospodării), accesat la 16 octombrie 2023, <https://www.energypriceindex.com/price-data>
- 10 Frontier Energy, 2019, Residential Cooktop Performance and Energy Comparison Study (Studiu comparativ privind performanța și consumul energetic al aparatelor de gătit din mediul rezidențial), accesat la 29 martie 2023, <https://cao-94612.s3.amazonaws.com/documents/Induction-Range-Final-Report-July-2019.pdf>
- 11 Frontier Energy, 2019, Residential Cooktop Performance and Energy Comparison Study (Studiu comparativ privind performanța și consumul energetic al aparatelor de gătit din mediul rezidențial), accesat la 29 martie 2023, <https://cao-94612.s3.amazonaws.com/documents/Induction-Range-Final-Report-July-2019.pdf>